

TIESIOGINIŲ UŽSIENIO INVESTICIJŲ ĮTAKOS BALTIJOS ŠALIŲ EKONOMINEI RAIDAI VERTINIMAS

Greta LUKOŠEVIČIŪTĖ¹, Raimonda MARTINKUTĖ-KAULIENĖ²

Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Vilnius, Lietuva

El. paštas: ¹greta.lukoseviciute@stud.vgtu.lt; ²raimonda.martinkute@vgtu.lt

Santrauka. Stengiantis užtikrinti ekonominį augimą būtina atkreipti dėmesį į investicijas. Kuo didesnės investicijų apimtys ir jų pelningumas, tuo didesnė šalies gamybos mastai ir aukštesni jos didėjimo tempai. Straipsnyje nagrinėjamos tiesioginės užsienio investicijos (TUI) Baltijos šalyse 2008–2014 metais. Pateikiamas teorinis tiesioginių užsienio investicijų daromos įtakos vertinimas šalies ekonominei raidai. Teoriškai analizuojami veiksniai, skatinantys tiesiogines užsienio investicijas. Remiantis statistiniais duomenimis, iširta TUI srautų bei BVP dinamika Baltijos šalyse per 2008–2014 metus. Taikant koreliacinės regresinės analizės metodus tiriamas TUI ir BVP ryšys. Pagal tyrimo rezultatus įvertinama tiesioginių užsienio investicijų daroma įtaka Baltijos šalių ekonominei raidai.

Reikšminiai žodžiai: tiesioginės užsienio investicijos, ekonominė raida, įtaka, BVP, koreliacinė analizė.

Įvadas

Tiesioginės užsienio investicijos (toliau – TUI) kaip vienas iš tarptautinių santykių elementų turi labai didelę reikšmę globalizacijos procese. Investuojant skatinama tarptautinė prekyba, užsimezga ilgalaikiai santykiai tarp užsienio šalies investuotojos ir investicijas priimančios šalies, vyksta ekonomikos plėtra. Tarptautinio kapitalo judėjimas per pastaruosius metus labai išaugo. Tiesioginės užsienio investicijos tapo naujų rinkų finansavimo šaltiniu. Vis didesni investicijų srautai daro įtaką šalių ekonominiams rodikliams, politikai bei bendram įvaizdžiui.

Užsienio investicijų daroma įtaka priimančios šalies ekonomikai yra dažnas mokslinių tyrimų objektas. Dauguma autorių savo darbuose stengiasi įvertinti investicijų srautus, rasti poveikio aspektus nagrinėjamai šaliai. Tik dažniausiai ne visų nuomonės sutampa, o mokslininkai savo darbuose išvelgia tiek teigiamų, tiek neigiamų aspektų.

Moksliniame straipsnyje keliami problema – tiesioginių užsienio investicijų daroma įtaka Baltijos šalių ekonominei raidai.

Tyrimo objektas – TUI Baltijos šalyse.

Straipsnio tikslas – įvertinti tiesioginių užsienio investicijų daromą įtaką Baltijos šalių ekonominei raidai.

Tyrimo metodika – mokslinės literatūros analizė, statistinių duomenų analizė, koreliacinė regresinė analizė.

Tiesioginių užsienio investicijų įtakos šalies ekonominei raidai teoriniai aspektai

Tiesioginių užsienio investicijų naudą patiria abi pusės: tiek investicijas priimanti šalis, tiek šalis šeiminingė. Lipsey (2002) pastebi, kad šaliai investuotojai TUI daroma įtaka pasireiškia per eksportą bei paklausą, o šaliai šeiminingai – per atlyginimus ir produktyvumą. Taip bendrai yra apibūdinama tiesioginių užsienio investicijų įtaka. Tačiau skirtingų autorių darbuose galima rasti prieštaravimų, kadangi bėgant metams keitėsi ir nuostatos. Paprasčiausiai analizuojant TUI daromą įtaką, geriausia ją suskirstyti į teigiamą ir neigiamą, tada lengviau spręsti apie TUI daromą poveikį šalies ekonominiam vystymuisi.

Teigiama TUI įtaka šalies ekonominei raidai. Teigiama tiesioginių užsienio investicijų įtaka ekonominei raidai remiasi tuo, jog TUI skatina didesnius ekonomikos augimo tempus bei gerina tam tikrus šalių bruožus. Pagal J. H. Dunning teoriją (1993) TUI, kaip ūkio plėtros veiksnys, augančiu rinkos produktyvumu gali paspartinti pramonės plėtrą didinant įmonių kapitalą.

Pirmiausia kartu su TUI į šalį perduodamos naujos technologijos (Moura, Forte 2010). Šiais laikais, kai visuomenė ir mokslas sparčiai tobulėja, naujovės yra labai svarbios. Su tiesioginėmis užsienio investicijomis taip pat perimama kitos šalies kultūra bei joje naudojami darbo

metodai. Lygiai tas pat vyksta ir su technologiniu pranašumu. Dažniausiai tarptautinės įmonės pasižymi aukštesniais technologiniais standartais nei vietinės firmos. Taip yra todėl, kad jos savo padalinių turi visame pasaulyje ir bendradarbiauja su daugeliu pasaulio šalių, kartu sujungdamos įvairias tendencijas, mokslinius laimėjimus bei kultūrą. Tą patvirtina ir Ford *et al.* (2008) žodžiai, jog pagrindinis tarptautinių kompanijų technologijų plėtros šaltinis – jų buvimas įvairiose pasaulio kampeliuose. Nuo šalies technologinio išsivystymo lygio priklauso ir šalies augimo tempai. Ypač besivystančiose šalyse, kuriose ekonomika auga padedama užsienio investuotojų įdiegtų technologijų (Borensztein *et al.* 1998; Lim 2001). Loungani and Razin (2001) teigia, jog perduodamos technologijos gali padėti pasiekti tokių rezultatų, kurių neduoda finansinės investicijos ar prekių ir paslaugų pirkimas.

Taip pat tiesioginės užsienio investicijos padeda tobulėti darbo jėgai. Žmogiškasis kapitalas formuojamas per perduodamus vadybinius įgūdžius ar technologijas. Užsienio įmonės skiria daugiau pinigų ir pastangų kelti darbuotojų kvalifikacijai nei vietinės įmonės. Kartais darbuotojui net nereikia dalyvauti pačiame technologijų procese. Pasak Loungani ir Razin (2001) žmogiškasis kapitalas yra gerinamas per neformalų mokymą, t. y., darbuotojai įgyja įgūdžių, stebėdami tarptautinių kompanijų taikomas naujoves. Kylant darbo jėgos kvalifikacijai, didėja ir įmonių produktyvumas. Taip pat darbo jėgos kvalifikacijos kėlimas veikia ir šalies ekonomiką, nes apmokyti darbuotojai gali lengviau susirasti darbą ir įsilieti į vietinę darbo rinką. Viso to dėka šalyje mažėja nedarbas. Šiuo požiūriu tiesioginės užsienio investicijos skatina naujų darbo vietų kūrimą.

Kalbant apie žmogiškąjį kapitalą, reikėtų paminėti ir atlyginimus. Dažniausiai užsienio investuotojai siūlo didesnius atlyginimus nei vietos įmonės (Lipsey 2002). Jie linkę mokėti didesnius atlyginimus už atliktą darbą, todėl vietos darbuotojai palankiau vertina užsienio kapitalo įmones. Didėjant atlyginimams, didėja gyventojų gaunamos pajamos bei išlaidos. Taigi didėjant vartojimo išlaidoms auga ir bendrasis vidaus produktas.

Dar vieną teigiamą poveikio aspektą pastebi Moura, Forte (2010). Tai integracija į pasaulinę ekonomiką. Kaip teigia Mencinger (2003), išaugusios tiesioginės užsienio investicijos leidžia greičiau integruotis į pasaulinę prekybos zoną. Taip šalis tampa atviresnė pasauliui ir galima tikėtis didesnio ekonominio augimo. Didesni TUI srautai padeda vietoms įmonėms integruotis į globalią rinką kopijuojant užsienio investuotojo įmonės technologijas bei žinias. Blomström ir Kokko (1998) teigia, jog vietos įmonių tapimas tarptautinėmis veda prie jų eksporto didėjimo, net ir tada, kai perduodami ne vietinės kilmės, o tarptautiniai

prekės ženklai. Naudojimasis tarptautiniu prekės ženklu leidžia naudotis ir tais pačiais prekybos kanalais, kuriuos išplėtojusi yra užsienio įmonė.

Tiesioginės užsienio investicijos skatina ir konkurenciją. Kaip teigia Pessoa (2007), užsienio įmonės, atėjusios į rinką, padidina pasiūlą, todėl vietos įmonės, siekdamos išlaikyti savo rinkos dalį, yra priverstos konkuruoti: didinti produktyvumą, mažinti kainas bei paskirstyti išteklius. Dėl atsiradusios konkurencijos vietos įmonės turi ieškoti būdų, kaip neprarasti užimamos rinkos dalies, priešingai – kaip ją padidinti ir pralenkti užsienio įmonę. Čia pasitarnauja užsienio įmonės, kurios, pasak Blomström ir Kokko (1998), padeda vietinėms tapti jų tiekėjais. Taip pat, rinkoje atsiradus naujiems konkurentams, įmonės siekdamos varžytis daugiau investuoja į savo darbuotojus ir gamybos metodus. Tai naudinga tiek konkurencinėje kovoje, tiek ir žvelgiant į ateitį. Vadinasi, atėjusi į rinką nauja įmonė tarsi „pažadina“ senąsias efektyviau vykdyti veiklą, tobulinti gamybą bei ieškoti naujų alternatyvų.

Užsienio investicijos, pasak Hansen ir Rand (2006), yra bene pagrindinis elementas, kuris sukuria geresnę ekonominę aplinką, skatindamas ir ekonominį augimą. Užsienio ir vietos įmonių konkuravimas padeda vietos įmonėms plėstis. Tai leidžia iš esmės įmonėms keistis. Kaip išskiria Moura ir Forte (2010), šie pasikeitimai yra labai svarbūs tuomet, kai tarptautinės kompanijos įgūdžiai ir sprendimai yra daug efektyvesni negu egzistuojantys vietinėje įmonėje. Žinoma, vietinė įmonė yra restruktūrizuojama, kadangi prisitaiko prie daug efektyvesnės užsienio politikos. Tokie pasikeitimai leidžia vietinei įmonei efektyviau vykdyti savo veiklą bei tapti labiau tarptautine ir atvira įmone.

TUI yra svarbios eksporto plėtrai. Tiesioginės užsienio investicijos tik tada gaus naudos, jei priimančioji šalis skatins eksportą, o ne importą. Dažniausiai užsienio įmonės būna labiau suinteresuotos importu nei vietinės. Tarptautinės korporacijos yra jau išplėtojusios rinkas užsienyje, turi gerą verslo kontaktų tinklą ir globalų mąstymą. Toks mąstymas gali nulemti eksporto plėtrą, o tai naudinga visos šalies ekonomikai. Sėkmingos investicijos sąlygoja ir padidėjusias mokesčių įplaukas (Brenkevičiūtė 2010).

TUI teigiamai veikia investicijas gaunančios šalies saugumą, skatina didesnį šalies suinteresuotumą išlaikyti ilgalaikį suverenitetą ir demokratijos stabilumą. Vakarų demokratijos, žinodamos, kad šalyje yra TUI, drąsiau remia besivystančią šalį. Užsienio investuotojai dės visas pastangas, norėdami užtikrinti, kad jų šalių vyriausybės domėtis šalies, į kurią investuojama, saugumo ir ekonomikos padėtimi. Visa tai stiprina šalies pozicijas pasaulio arenoje (Brenkevičiūtė 2010).

Neigiama TUI įtaka šalies ekonominei raidai. Neigiamas poveikis remiasi prielaida, kad vietinės įmonės, kurios veikia ypač didelė koncentracija pasižyminčiose ūkio šakose, turinčiose aukštus patekimo į rinką barjerus, sudaro galimybes užsienio įmonėms pasiimti ekonominę rentą bei ištraukti iš vietinės šalies kapitalą, o tai gali lemti šalies ekonomikos augimo tempų sulėtėjimą (Čegyte, Miečinskienė 2009; Kalašinskaitė 2009).

Naujų technologijų perdavimas, pasak Moura, Forte (2010), gali sukelti ir neigiamų padarinių. Kaip pastebi Sen (1998), užsienio įmonės gali perduoti ne tik reikalingas ir naudingas technologijas, bet ir netinkamas. Šalis, priimdama technologijas, gali tapti nuo jų priklausoma ir netinkamai pritaikyti jas savo veikloje. Tai gali sukelti neigiamų padarinių tiek pačiam įmonei įvaizdžiui, tiek produktyvumui. Toks technologijų panaudojimas gali ilgam palikti žymę įmonės istorijoje (Moura, Forte 2010).

Taip pat TUI gali turėti neigiamos įtakos žmogiškajam kapitalui. Ford *et al.* (2008) pastebi, jog investuodamos užsienio šalys moko darbuotojus ir gerina švietimo lygį šalyje, tuo pačiu skatindamos vietinės valdžios institucijas skirti mažiau išlaidų švietimui. Taip vietiniai darbuotojai negautų tinkamo apmokymo, o sumažėjus tiesioginių užsienio investicijų srautams, būtų sunkiau įsidarbinti.

Mencinger (2003) teigia, jog tiesioginės užsienio investicijos didesnės įtakos turi importui nei eksportui, o tai neigiamai veikia mokėjimų balansą. Taip yra todėl, kad tarptautinės firmos gausiai turi žaliavų bei produktų, kurių dažniausiai investicijas priimančioje šalyje nėra, todėl jos yra importuojamos taip padidinant šalies importo apimtį. Šiuo požiūriu investicijos yra tarsi vietinės rinkos tiekėjas, kuris neskatina eksporto, o papildo rinką reikiamais elementais. Vissak ir Roolah (2005) pastebi, jog šaliai tampant atviresnei, labiau įsitraukiant į tarptautinius santykius, ji kartu tampa ir labiau pažeidžiama, t. y., joje kyla vis daugiau ekonominių problemų. Tarptautinis bendradarbiavimas skatina perimti šalis viena kitos trūkumus, tiek prekiaujant, tiek investuojant. Tokiu būdu gali sulėtėti šalies ekonominis vystymasis.

Moura ir Forte (2010) padidėjusią konkurenciją šalyje mato ir iš neigiamos perspektyvos. Didėjant konkurencijai, tarptautinės firmos gali lengvai iš rinkos išstumti vietines įmones. Nors įmonių produktyvumas bei pajamos auga, tačiau didesnis augimas matomas užsienio firmose. Tai gali lemti ir vietinių firmų bankrotą. Taip pat yra pastebima, kad vietinių ir užsienio įmonių konkurencija gali paveikti žmogiškąjį kapitalą. Darbuotojai labiau linkę įsidarbinti užsienio kapitalo įmonėse, nes ten jiems sudaromos geresnės darbo sąlygos ir neretai yra didesni atlyginimai, todėl vietos įmonės gali prarasti darbuotojus.

Padidėjus TUI srautams, gali iškilti ekonominės politikos įgyvendinimo sunkumų (Moura, Forte 2010). Kartais tiesioginės užsienio investicijos yra nenusipėjamos, t. y., sunku prognozuoti jų srautus. Tai gali neigiamai paveikti ekonomikos plėtrą ir ekonominės politikos įgyvendinimą (Vissak, Roolah 2005). Dar vieną neigiamą aspektą ekonomikai pastebi Sen (1998) – staiga padidėjusios kapitalo įplaukos gali padidinti infliaciją. Taip pat investuodamos ar susijungdamos su vietos įmonėmis, užsienio kompanijos gali dalyvauti įmonės valdyje bei kontroliuoti turtą ar darbuotojus, o tai gali sukelti sunkumų priiminėjant tiek ekonominius, tiek politinius sprendimus. Žinant tarptautinių įmonių dydį ir įtaką vietos įmonėms, jos gali sukelti didelių pasikeitimų rinkoje bei visoje šalies ekonomikoje.

Tiesiogines užsienio investicijas skatinantys veiksniai. Literatūros analizė parodė, jog nėra vieningos nuomonės, kokią įtaką daro tiesioginės užsienio investicijos šalių ekonomikai. Mokslininkų nuomone, TUI daroma įtaka yra labiau teigiama nei neigiama, todėl randama daugiau teigiamo poveikio įžvalgų. Vertinant TUI kaip teigiamą reiškinį, dauguma šalių, tarp jų ir Lietuva, Latvija bei Estija, norėdamos pritraukti didesnius jų srautus, stengiasi taikyti įvairias priemones investicijoms pritraukti bei išryškinti savo privalumus tarptautiniame kontekste. Pasak Pekarskienės ir Laskienės (2012), pirmiausia investuotojai atkreipia dėmesį į veiksnius, kurie susiję su šalies politine ir ekonomine situacija:

- šalies politinis stabilumas (valdžių gebėjimas susitarti, bendradarbiauti);
- ekonominė ir fiskalinė politika;
- viešasis administravimas ir korupcijos lygis;
- teisinė bei finansinė infrastruktūra.

Taip pat kaip vieni iš svarbiausių veiksnių, skatinančių TUI, yra rinkos dydis bei šalies ekonominio išsivystymo lygis. Kuo labiau pažengusi šalis, tuo didesnės jos galimybės, kadangi investuotojui patrauklesnė atrodys ta, kuri turi gerą įvaizdį „tarptautiniuose vandenyse“. Čegyte ir Miečinskienė (2009) teigia, kad tiesioginėms užsienio investicijoms pritraukti svarbūs yra moksliniai tyrimai bei technologinės pažangos lygis, taip pat eksportas, mokesčių našta ir šalies išsivystymo lygis.

Dažnai besikeičiantys verslui svarbūs teisės aktai, mokesstinės aplinkos reguliavimas, administraciniai pokyčiai ir politinis nestabilumas atbaido investuotojus, nes jiems siunčiamas signalas apie neprognozuojamas verslo sąlygas. Net ir menkiausi nesusipratimai ar nesutarimai šalies viduje, kurie atrodo nereikšmingi, pasaulinėje rinkoje gali sukelti didelių problemų, o užsienio investuotojai gali susidaryti neigiamą nuomonę apie šalį (Misiūnas, Gudeliauskaitė 2013).

Labai svarbiu veiksmu tampa ir korupcijos lygis. Korupcija, pasak Egger ir Winner (2005), investicijas primatejoje šalyje veikia tarsi viską atimanti ranka, kuri mažina įmonių pelną ir tuo pačiu mažina iniciatyvą investuoti užsienyje. Be to, esant korupcijai blogėja etikos infrastruktūra, kuri palaiko darnų valstybės įvaizdį, o tai labai svarbu siekiant pritraukti užsienio investicijas.

Tiesioginėms užsienio investicijoms didelę įtaką daro ir šalių geografinė padėtis bei infrastruktūra (Pekarskienė, Laskienė 2012). Užsienio investuotojui yra svarbus susisiektis su kitomis šalimis. Baltijos šalys turi palankią geografinę padėtį, kadangi yra įsikūrusios Vidurinėje Europos dalyje. Jos tampa tarsi tiltas tarp Vakarų ir Rytų valstybių, atveriantis kelius nuo vieno pasaulio krašto į kitą. Taip pat investuotojams svarbu, kad iš užsienio galėtų lengvai pasiekti savo padalinį. Investuojantieji į gamybą taip pat akcentuoja infrastruktūros ir logistikos svarbą. Lietuva, Estija ir Latvija turi ypač išvystytą logistikos sektorių, neužšalantys uostai suteikia didelį privalumą pervežimų srityje bei prekiaujant su kitomis jūrinėmis valstybėmis.

Paslaugų centrų vystytojams ypač didelį įspūdį daro išvystytas informacinių technologijų sektorius. Investuotojams, kurie yra susikonscentravę IT srityje, labai svarbus šalies technologinis išsivystymas. Baltijos šalys informacinių technologijų atžvilgiu yra augimo stadijoje (LVK 2014).

Didesnius tiesioginių užsienio investicijų srautus lemia mažesnė mokesčių našta šalyse. Baltijos šalyse, palyginti su kitomis ES valstybėmis, mažas pelno mokestis: Lietuvoje ir Latvijoje 15 procentų, Estijoje – 0 (Švedijoje – 28 procentų, Slovėnijoje – 25 procentų, Lenkijoje – 19 procentų), kai tuo tarpu Europos vidurkis siekia 23,5 procentus (VMI 2012; Trading economics 2016).

Užsienio investuotojui didelę reikšmę turi finansavimo galimybės kaip finansuojamam objektui. Finansavimas yra būtinas, be jo įmonės negalėtų vykdyti savo veiklos. Ypač finansavimas svarbus mažoms, naujai besistiegiantiems ar pradedančioms funkcionuoti įmonėms rinkoje. Baltijos šalyse finansų rinkos yra pakankamai išsivysčiusios – beveik visą Baltijos regioną valdo Skandinavijos bankai (Swedbank, SEB, Nordea, DNB ir kt.), kurių patikimumu Europoje, kaip teigia Misiūnas ir Gudeliauskaitė (2013), nėra abejojama.

Dar vienas veiksnys, lemiantis tiesiogines užsienio investicijas – kvalifikuota darbo jėga. Aukštos kvalifikacijos darbuotojai yra vertinami visame pasaulyje. Taip yra todėl, kad kvalifikuotus darbuotojus lengviau apmokyti, jie greičiau prisitaiko prie darbo sąlygų, yra patyrę ir lengviau gali susitvarkyti su jiems paskirtomis užduotimis.

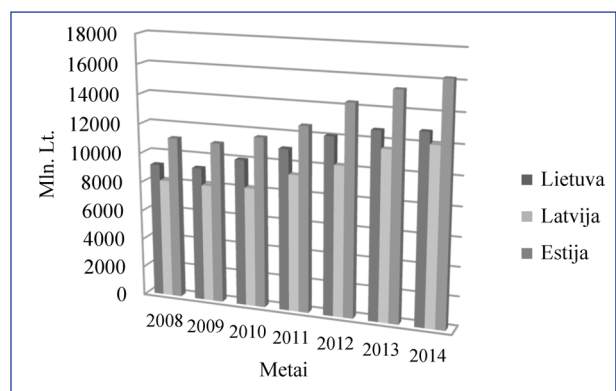
Taip pat svarbi ir valstybės politika užsienio investicijų atžvilgiu. Valstybė gali skatinti investuotojus investuoti į šalį arba atvirkščiai – vykdyti „stabdančiąją politiką“. Pasak Ginevičiaus ir Šimelytės (2011), beveik visos vyriausybės, nepriklausomai nuo jų politinės orientacijos, aktyviai vykdo politiką tarptautinio verslo atžvilgiu. Užsienio investicijų intensyvumas auga, tik kai šalis yra atvira. Valstybė, kuri atveria kelius užsienio investuotojui, pritrauks didesnius TUI srautus, nei ta, kuri įstatymiškai atsiriboja nuo užsienio šalies poveikio. Investicinių projektų rėmimas, stabili politika, lanksti įstatyminė bazė – tai gali padaryti valstybę, norėdama pritraukti užsienio investuotojus.

Tiesiogines užsienio investicijas galima pritraukti išryškinius šalies privalumus pasauliniu lygmeniu. Kiekvienas šalies nuosmukis ar pakilimas yra matomas, ir pagal tai užsienio investuotojas sprendžia, į kurią šalį investuoti jam bus palankiau, kur bus geriau plėtoti verslą bei ryšius.

Tiesioginių užsienio investicijų dinamikos tyrimas

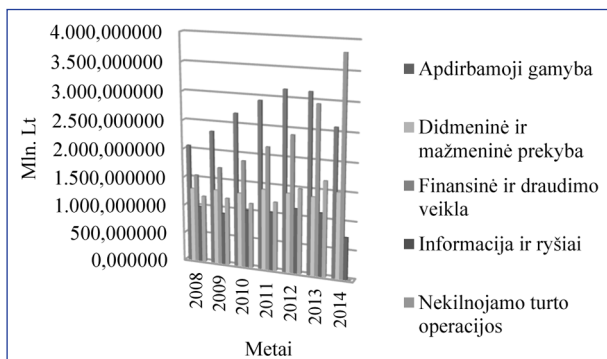
Nagrinėjamas 2008–2014 metų laikotarpis. Per šiuos metus pakankamai stabiliai augo TUI srautai, tačiau žinoma, kad TUI smarkiai paveikė pasaulinė finansinė krizė, kai suprastėjo bendra ekonominė situacija ir verslo aplinka. Po krizės užsienio investicijos gelbėjo atsigaunančią šalių ekonomiką. Pasibaigus tam tikram „nuosmukio“ laikotarpiui, investicijų didėjimas vėl tapo teigiamas (1 pav.).

Kasmet į Baltijos šalį investuojama vis daugiau (žr. 1 pav.). Krizės metu investicijų srautai buvo sumažėję, tačiau palaipsniui šalims atsigaunant po krizės tiesioginės užsienio investicijos augo. Daugiausiai TUI pritraukia Estija, į kurią užsienio investuotojai 2014 metais investavo daugiau nei 16 mlrd. EUR.

1 pav. Tiesioginės užsienio investicijos Baltijos šalyse 2008–2014 metais (sudaryta autorių pagal Lietuvos statistikos departamento, Latvijos banko ir Estijos banko duomenis 2016)

Pic. 1. Foreign direct investments in Baltic countries in the period of 2008–2014 (source: compiled by the authors using data of Statistics Lithuania, Central bank of Latvia and Central bank of Estonia 2016)

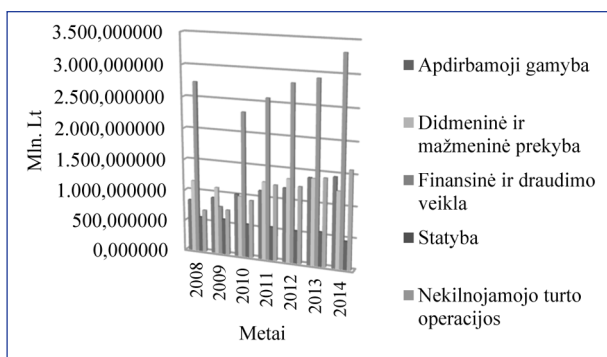

2 pav. Tiesioginės užsienio investicijos Lietuvoje pagal ekonominės veiklos rūšis 2008–2014 metais (šaltinis: sudaryta autorių remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis 2016)

Fig. 2. Foreign direct investments in Lithuania according to the types of economic activity in the period of 2008–2014 (compiled by the authors according to data of Statistics Lithuania 2016)

Išsamesnis TUI pasiskirstymas šalyse per nagrinėjamus metus matomas 2, 3 ir 4 pav. Čia pateikiami TUI srautai pagal ekonomines veiklos rūšis kiekvienoje šalyje.

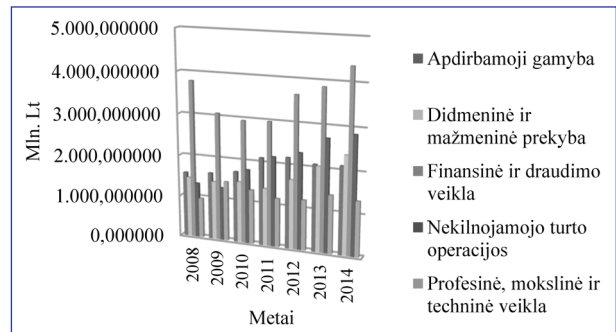
Iš 2 pav. galima matyti, į kurias ekonominės veiklas Lietuvoje buvo investuota daugiausiai. Iki 2013 metų daugiausiai investicijų pritraukdavo apdirbamoji gamyba. Čia daugiausiai investuojama buvo į maisto produktų, gėrimų ir tabako gamybą, naftos, chemijos produktų ir vaistų pramonės gamybą, medienos, popieriaus ir popieriaus gaminių gamybą; leidybą ir spausdinimą. Tačiau 2014 metais smarkiai išaugo investicijos į finansinę ir draudimo veiklą – daugiausiai investuota į finansinių paslaugų veiklą, išskyrus draudimą ir pensijų lėšų kaupimą. 2014 m. teigiamą TUI Lietuvoje srautą nulėmė didėjusios reinvesticijos ir investicijos į nuosavybės priemones. Panaši situacija matoma ir Latvijoje (3 pav.).

3 pav. Tiesioginės užsienio investicijos Latvijoje pagal ekonominės veiklos rūšis 2008–2014 metais (sudaryta autorių remiantis Latvijos banko duomenimis 2016)

Fig. 3. Foreign direct investments in Latvia according to the types of economic activity in the period of 2008–2014 (compiled by the authors according to data of Central bank of Latvia 2016)

Latvijoje per 2008–2014 metus daugiausia investicijų pritraukė finansinė ir draudimo veikla, kurios investicijų srautas 2014 metais siekė daugiau nei 3 mlrd. EUR. Taip pat daug investuojama į nekilnojamąjį turtą, didmeninę bei mažmeninę prekybą, apdirbamąją gamybą bei statybos sektorių. Lyginant su Lietuva, Latvijoje investuojama į panašias veiklas, tačiau pirmauja investicijos į finansinę ir draudimo veiklą ir šiek tiek mažiau investuojama į informaciją ir ryšius. Tai rodo, kad šalis yra labiau linkusi į statybos, o ne IT veiklą.

4 pav. Tiesioginės užsienio investicijos Estijoje pagal ekonominės veiklos rūšis 2008–2014 metais (sudaryta autorių remiantis Estijos banko duomenimis 2016)

Fig. 4. Foreign direct investments in Estonia according to the types of economic activity in the period of 2008–2014 (compiled by the authors according to data of Central bank of Estonia 2016)

Estijoje, kaip ir Latvijoje, daugiausia investuojama į finansinę ir draudimo veiklą (4 pav.), kadangi šiose šalyse bei Lietuvoje yra įsteigta daug Šiaurės šalių bankų filialų (Swedbank, DNB, SEB) ir jie yra vis plečiami. Priešingai nei kitose Baltijos šalyse, Estija daugiau investuoja į profesinę, mokslinę ir techninę veiklą, kadangi ši šalis labiau pasižymi technologiniu pranašumu nei Lietuva ar Latvija. Taip pat gana dideli TUI srautai tenka nekilnojamojo turto operacijoms.

Lietuvoje pagal Europos valstybes investuotojas daugiausiai investuoja Šiaurės šalys, kurių didžiausia investuotoja Švedija, žinant, kad didžiausi šios šalies bankų filialai yra populiariausi bankai Lietuvoje. Jei Šiaurės šalis vertinsime kaip vieną valstybę, tai bus didžiausias investuotojas Lietuvoje, nekalbant apie finansinę paramą valstybės pilietinei visuomenei, demokratijai ir kitiems svarbiems procesams, kurie buvo ypač svarbūs mums kaip besivystančiam, nepriklausomybę atgavusiam ir valstybingumą atstačiusiam kraštui. Taip pat daug investuoja Vokietija, Nyderlandai bei Latvija ir Estija (Lietuvos statistikos departamentas 2016).

Investuojant į Latviją matomos panašios tendencijos kaip Lietuvoje. Čia taip pat pagal tiesioginių užsienio investicijų srautus pirmauja Šiaurės šalis – Švedija. 2008

metais daugiausiai investuodavo Estija, tačiau šiai dienai šis skaičius yra stipriai sumažėjęs ir siekia kiek daugiau nei pusę milijardo eurų. Taip pat daug investuoja Vokietija bei Kipras, kurių investicijų srautai vis didėja (Latvijos bankas 2016).

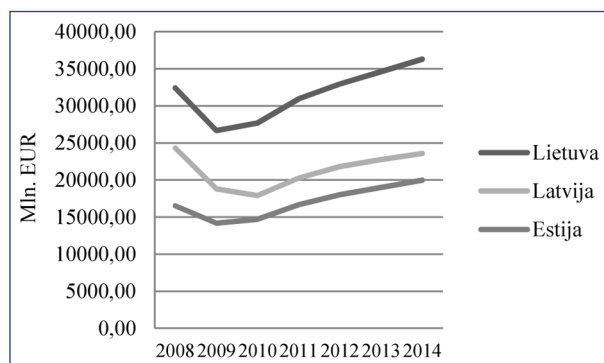
Nors Estijoje lyderio pozicijas pagal tiesiogines užsienio investicijas užima Švedija, tačiau labai stipriai ją veja kaimynė Suomija, labai glaudžiai bendradarbiaujanti su Estija technologiniu aspektu. Kiek mažiau nei šios šalys investuoja Nyderlandai, kurių TUI 2014 metais sudarė daugiau nei 1,6 mln. EUR (Estijos bankas 2016).

Priklausomybės tarp TUI ir BVP Baltijos šalyse įvertinimas

BVP yra labai svarbus rodiklis, sprendžiant apie šalies išsivystymo lygį bei jos ekonomiką. Daugelyje šaltinių yra pripažįstama, jog BVP parodo šalies galimybes bei yra vienas iš rodiklių, atspindinčių šalies ekonominę raidą. Todėl, norint įvertinti, kokią įtaką TUI turi Baltijos šalių ekonominei raidai, svarbu įvertinti jų ryšį su BVP. Žvelgiant į istoriją, Baltijos šalių BVP atitinkamu laikotarpiu tiek didėjo, tiek mažėjo (5 pav.).

Per 2008–2014 metus Baltijos šalių BVP buvo sumažėjęs 2009 metais (5 pav.), kai šalių ekonomika buvo sąlygojama ekonominės krizės. Krizės laikotarpiu buvo labai sumažėjęs gyventojų vartojimas, stipriai išaugęs nedarbas, dauguma įmonių bankrutuodavo bei buvo stipriai suaktyvėjusi šešėlinė ekonomika. Visa tai neigiamai atsiliepė BVP tendencijai, kuri iki krizės buvo linkusi didėti. Po krizės BVP situacija pagerėjo, ir palaiptu šis rodiklis ėmė didėti dėl atsigaunančios ekonomikos ir valstybės politikos siekiant stabilizuoti ekonomiką. BVP didėjimo tikimasi ir toliau, kadangi yra prognozuojama (DNB bankas 2016), jog iki 2017 metų Baltijos šalių metinis BVP pokytis turėtų siekti atitinkamai 3 % Lietuvoje, 3,2 % Latvijoje bei 3,5 % Estijoje.

Lyginant visų trijų šalių BVP, pirmoje vietoje yra Lietuva, kurios bendrasis vidaus produktas atitinkamai metais (2008, 2010, 2011) buvo dvigubai didesnis nei Estijos. Antroje vietoje yra Latvija, kurios BVP 2014 metais siekė beveik 23,5 mlrd. EUR, trečioje – Estija. Nors, jeigu žiūrėtume į visų Europos šalių bendruosius vidaus produktus, Baltijos šalių rezultatai yra vieni iš žemiausių ir

5 pav. BVP Baltijos šalyse 2008–2014 metais (sudaryta autorių, remiantis Lietuvos, Latvijos ir Estijos statistikos departamentų duomenimis 2016)

Fig. 5. GDP in Baltic countries during the period of 2008–2014 (compiled by the authors according to data of Statistics Lithuania, Statistics Latvia and Statistics Estonia 2016)

BVP augimo tempai yra lėčiausi. Naujausiais duomenimis, Estijos BVP II 2015 metų ketvirtį išaugo 1,9 %. Augimui teigiamos įtakos turėjo NT kainų augimas, pramonė ir žemės ūkis. Šalis padidino elektronikos prekių ir medienos bei jos produktų, tačiau sumažino technikos, maisto ir gėrimų eksportą. Kilti dar labiau trukdė sumenkusios kainos transporto srityje.

Lietuva. Koreliacinės analizės rezultatai, gauti EXCEL funkcijos CORREL pagalba (žr. 1 lentelė) rodo, kad tarp TUI ir BVP Lietuvoje egzistuoja labai stiprus ryšys. Stipriausiai koreliuoja BVP ir TUI didmeninėje ir mažmeninėje prekyboje (įvairių produktų prekyba, variklinių transporto priemonių bei motociklų remontas), finansinėje ir draudimo veikloje (piniginis tarpininkavimas, centrinė bankininkystė, draudimas) bei nekilnojamojo turto operacijose (nuosavo nekilnojamojo turto pirkimas ir pardavimas, nekilnojamojo turto agentūrų veikla). Vadinasi, TUI į šiuos sektorius daro didelę įtaką BVP pasikeitimams Lietuvoje. Silpnėnis ryšys rastas tarp BVP ir TUI apdirbamojoje gamyboje bei informacijoje ir ryšiuose. Vadinasi, nors šiuose sektoriuose investuojama daug, tai BVP pasikeitimams didelės įtakos nedaro.

Kaip kiekvienas iš kintamųjų veikia Lietuvos BVP nustatyti padės EXCEL funkcijos INTERCEPT ir SLOPE pagalba sudarytos porinės regresijos lygtys (1, 2, 3, 4, 5 formulės).

1 lentelė. TUI ir BVP Lietuvoje koreliacinės analizės rezultatai

Table 1. Results of correlation analysis between foreign direct investments and GDP in Lithuania

	TUI į apdirbamąją gamybą	TUI į didmeninę ir mažmeninę prekybą	TUI į finansinę ir draudimo veiklą	TUI į informaciją ir ryšius	TUI į nekilnojamojo turto operacijas
Koreliacijos koef.	0,297696733	0,721639873	0,78767109	-0,12082481	0,85065164

$$Y_1 = 24745,54 + 2,56X_1, \quad (1)$$

$$Y_2 = -15216,48 + 34,10X_2, \quad (2)$$

$$Y_3 = 23473,12 + 3,48X_3, \quad (3)$$

$$Y_4 = 34757,49 - 3,13X_4, \quad (4)$$

$$Y_5 = 16029,92 + 11,30X_5, \quad (5)$$

čia: $Y_{1,2,3,4,5}$ – Lietuvos BVP; X_1 – tiesioginės užsienio investicijos į apdirbamąją gamybą; X_2 – tiesioginės užsienio investicijos į didmeninę ir mažmeninę prekybą; X_3 – tiesioginės užsienio investicijos į finansinę ir draudimo veiklą; X_4 – tiesioginės užsienio investicijos į informaciją ir ryšius; X_5 – tiesioginės užsienio investicijos į nekilnojamojo turto operacijas.

Regresijos lygtis parodo, kad vienu vienetu (šiuo atveju 1 mln. EUR) padidėjus TUI į apdirbamąją gamybą, Lietuvos BVP padidėja 2,56 mln. EUR, padidėjus investicijoms į didmeninę ir mažmeninę prekybą BVP padidėja 34,10 mln. EUR taip pat padidėjus investicijoms į finansinę ir draudimo veiklą BVP padidėja 3,48 mln. EUR ir t. t. Taigi, galime teigti, kad TUI ir BVP yra labai glaudžiai susiję, ir tiesioginės užsienio investicijos daro teigiamą poveikį Lietuvos bendrajam vidaus produktui – jį didina. LINEST funkcijos pagalba apskaičiuotas determinacijos koeficientas lygus 0,769, vadinasi, gauti rezultatai beveik 77 % atitinka realią padėtį. Ir iš čia galima spręsti, kad TUI daro teigiamą poveikį Lietuvos BVP.

Latvija. Koreliacinės analizės rezultatai (žr. 2 lentelė) rodo, kad stipriausias ryšys egzistuoja tarp Latvijos BVP ir investicijų į apdirbamąją gamybą, didmeninę ir mažmeninę prekybą bei finansinę ir draudimo veiklą. Vadinasi šių sektorių pritraukiamos investicijos daro didelę įtaką Latvijos BVP pasikeitimams. Kiek mažesnės įtakos Latvijos BVP turi TUI į statybą ir nekilnojamojo turto operacijas, kadangi šie sektoriai, palyginus su kitomis veiklomis, pritraukia mažiausiai investicijų.

Nustatytas ryšys tarp kintamųjų padės sudaryti porinės regresinės analizės lygtis (6–10 formulės):

$$Y_1 = 17113,87 + 3,73X_1, \quad (6)$$

$$Y_2 = 9086,28 + 10,12X_2, \quad (7)$$

$$Y_3 = 16254,14 + 2,04X_3, \quad (8)$$

$$Y_4 = 31247,88 - 18,35X_4, \quad (9)$$

$$Y_5 = 20960,68 + 0,39X_5, \quad (10)$$

čia: $Y_{1,2,3,4,5}$ – Latvijos BVP; X_1 – tiesioginės užsienio investicijos į apdirbamąją gamybą; X_2 – tiesioginės užsienio investicijos į didmeninę ir mažmeninę prekybą; X_3 – tiesioginės užsienio investicijos į finansinę ir draudimo veiklą; X_4 – tiesioginės užsienio investicijos į statybą; X_5 – tiesioginės užsienio investicijos į nekilnojamojo turto operacijas.

Regresijos lygtys parodo, kad padidėjus investicijoms į apdirbamąją gamybą 1 mln. EUR, Latvijos BVP padidėja 3,73 mln. EUR, padidėjus TUI į didmeninę ir mažmeninę prekybą – 10,12 mln. EUR, į finansinę ir draudimo veiklą – 2,04 mln. EUR. Iš to galima spręsti, kad iš tikrųjų TUI į atskiras ekonominės veiklos rūšis didina Latvijos BVP. Apskaičiuotas determinacijos koeficientas lygus 0,608, t. y., rezultatai realią padėtį atitinka 60 %.

Estija. 3 lentelėje pateikti gauti koreliacinės analizės rezultatai. Jie rodo, kad rastas labai stiprus ryšys tarp Estijos BVP ir TUI į apdirbamąją gamybą, didmeninę ir mažmeninę prekybą, finansinę ir draudimo veiklą bei nekilnojamojo turto operacijas. Silpnesnis ryšys egzistuoja tarp Estijos BVP ir investicijų į profesinę, mokslinę ir techninę veiklą (teisinė veikla, mokesčių konsultacijos, pagrindinių buveinių veikla, apskaitos, buhalterijos, audito veikla).

Ryšys tarp kintamųjų nustatytas sudarant porinės regresinės analizės lygtis (11–15 formulės).

$$Y_1 = 5281,87 + 6,10X_1, \quad (11)$$

$$Y_2 = 8706,43 + 4,89X_2, \quad (12)$$

2 lentelė. TUI ir BVP Latvijoje koreliacinės analizės rezultatai

Table 1. Results of correlation analysis between foreign direct investments and GDP in Latvia

	TUI į apdirbamąją gamybą	TUI į didmeninę ir mažmeninę prekybą	TUI į finansinę ir draudimo veiklą	TUI į statybą	TUI į nekilnojamojo turto operacijas
Koreliacijos koef.	0,359552534	0,600791898	0,68637322	-0,2969	0,063531219

3 lentelė. TUI ir BVP Estijoje koreliacinės analizės rezultatai

Table 1. Results of correlation analysis between foreign direct investments and GDP in Estonia

	TUI į apdirbamąją gamybą	TUI į didmeninę ir mažmeninę prekybą	TUI į finansinę ir draudimo veiklą	TUI į nekilnojamojo turto operacijas	TUI į profesinę, mokslinę ir techninę veiklą
Koreliacijos koef.	0,757170264	0,866884405	0,86416334	0,878659	-0,013963648

$$Y_3 = 4888,27 + 3,43X_3, \quad (13)$$

$$Y_4 = 10777,93 + 3,01X_4, \quad (14)$$

$$Y_5 = 17238,90 - 0,18X_5, \quad (15)$$

čia: $Y_{1,2,3,4,5}$ – Estijos BVP; X_1 – tiesioginės užsienio investicijos į apdirbamąją gamybą; X_2 – tiesioginės užsienio investicijos į didmeninę ir mažmeninę prekybą; X_3 – tiesioginės užsienio investicijos į finansinę ir draudimo veiklą; X_4 – tiesioginės užsienio investicijos į nekilnojamojo turto operacijas; X_5 – tiesioginės užsienio investicijos į profesinę, mokslinę ir techninę veiklą.

Iš 11–15 formulių matoma, kad, padidėjus TUI į apdirbamąją gamybą 1 mln. EUR, Estijos BVP padidėja 6,10 mln. EUR, į didmeninę ir mažmeninę prekybą – 4,89 mln. EUR, finansinę ir draudimo veiklą – 3,43 mln. EUR, nekilnojamojo turto operacijas – 3,01 mln. EUR. Visa tai rodo, kad TUI daro labai didelę įtaką Estijos BVP, t. y., jį didina. Apskaičiuotas determinacijos koeficientas lygus 0,993, t. y., gauti rezultatai realią padėtį atitinka beveik 100 %.

Tyrimas parodė, jog tiesioginės užsienio investicijos teigiamai veikia Baltijos šalių bendrąjį vidaus produktą. Visais trim atvejais gauti teigiami rezultatai.

Apibendrinant galima teigti, jog tyrimas patvirtino literatūros šaltiniuose randamą požiūrį dėl teigiamos TUI įtakos ekonominei raidai.

Išvados

Daugumoje literatūros šaltinių tiesioginės užsienio investicijos prilyginamos ekonominiam augimui. Tačiau nėra vieningos nuomonės, nes šios investicijos gali daryti tiek teigiamas, tiek neigiamas įtakas. TUI kuria naujas darbo vietas, skatina technologinę pažangą, teigiamai veikia šalies saugumą, padeda tobulėti žmogiškajam kapitalui, atveria kelius į pasaulinę ekonomiką, didina konkurencingumą. Iš kitos pusės, TUI priverčia šalį tapti priklausoma nuo jų, t. y., atsiranda priklausomybė nuo šalies investuotojos, neigiamai veikiama žmogiškasis kapitalas, sukeliama ekonominės politikos įgyvendinimo sunkumų.

Remiantis atlikta teorine analize, galima teigti, kad tiesioginėms užsienio investicijoms pritraukti yra daug ir įvairių būdų. Labiausiai investicijas skatina kvalifikuota darbo jėga, mokesčių sistema, šalies infrastruktūra, valstybės politika, teisinė sistema.

Statistinių duomenų tyrimas parodė, kad 2008–2014 metais TUI srutai Baltijos šalyse buvo nepastovūs. Labai didelės įtakos TUI turėjo šalis stipriai paveikusi ekonominė krizė, kuri lėmė ir BVP pablogėjimą. Daugiausiai Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje investuoja Šiaurės šalys, o labiausiai investicijų pritraukianti sritis – finansinė ir draudimo veikla.

Koreliacinė regresinė analizė parodė, kad tarp TUI ir BVP Baltijos šalyse egzistuoja stiprus ryšys ir tiesioginių užsienio investicijų padidėjimas daugeliu atvejų padidina ir BVP. Teigiami rezultatai rodo, jog TUI teigiamai veikia Baltijos šalių ekonominę raidą.

Literatūra

- DNB bankas. 2016. *Baltijos šalių makroekonominės prognozės* [interaktyvus], [žiūrėta 2016 m. sausio 5 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.dnb.lt/lt/apzvalgos/baltijos-saliu-makroekonominės-prognozes>
- Blomström, M.; Kokko, A. 1998. Multinational corporations and spillovers, *Journal of Economic Surveys* 12(3): 247–277. <http://dx.doi.org/10.1111/1467-6419.00056>
- Borensztein, E.; De Gregorio, J.; Lee, J.-W. 1998. How does foreign direct investment affect economic growth?, *Journal of International Economics* 45: 115–135. [http://dx.doi.org/10.1016/S0022-1996\(97\)00033-0](http://dx.doi.org/10.1016/S0022-1996(97)00033-0)
- Brenkevičiūtė, R. 2010. Tiesioginių užsienio investicijų poveikio šalies ekonomikai analizė, *Mokslas – Lietuvos ateitis* 2(2): 11–17.
- Čegytė, O.; Miečinskienė, A. 2009. Tiesioginių užsienio investicijų poveikio tyrimas, *Mokslas – Lietuvos ateitis* 1(3): 9–12.
- Dunning, J. H. 1993. *The globalization of business*. London: Routledge.
- Egger, P.; Winner, H. 2005. Evidence on corruption as an incentive for foreign direct investment, *European Journal of Political Economy* 21(4): 932–952. <http://dx.doi.org/10.1016/j.ejpoleco.2005.01.002>
- Estijos bankas. 2016 [interaktyvus], [žiūrėta 2016 m. sausio 6 d.]. Prieiga per internetą: http://statistika.eestipank.ee/?lng=en#listMenu/2017/treeMenu/MAKSEBIL_JA_INVPOS/146
- Estijos statistikos departamentas. 2016 [interaktyvus], [žiūrėta 2016 m. sausio 5 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.stat.ee/>
- Ford, T.; Rork, J.; Elmslie, B. 2008. Foreign direct investment, economic growth, and the human capital threshold: evidence from US states, *Review of International Economics* 16(1): 96–113.
- Ginevičius, R.; Šimelytė, A. 2011. Valstybinės politikos taikymo tiesioginėms užsienio investicijoms pritraukti teorinės įžvalgos, *Verklas: teorija ir praktika* 12(3): 225–235.
- Hansen, H.; Rand, J. 2006. On the casual links between FDI and growth in developing countries, *World Economy* 29(1): 21–41. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1467-9701.2006.00756.x>
- Kalašinskaitė, K. 2009. *Tiesioginių užsienio investicijų poveikis ekonomikos plėtrai Lietuvos ir kitų Baltijos šalių pavyzdžiu*: daktaro disertacija. Vilnius: Technika.
- Latvijos bankas. 2016. *Latvijos banko duomenų bazė* [interaktyvus], [žiūrėta 2016 m. sausio 6 d.]. Prieiga per internetą: <http://statdb.bank.lv/lb/Data.aspx?id=131>
- Latvijos statistikos departamentas. 2016 [interaktyvus], [žiūrėta 2016 m. sausio 5 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.csb.gov.lv/>

- Lietuvos statistikos departamentas. 2016 [interaktyvus], [žiūrėta 2016 m. sausio 5 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.stat.gov.lt/>
- Lim, E. 2001. *Determinants of, and the relation between, foreign direct investment and growth: a summary of the recent literature*. International Monetary Fund Working Paper 1. <http://dx.doi.org/10.5089/9781451858754.001>
- Lipsej, R. E. 2002. Home and host country effects of FDI, *National Bureau of Economic Research Working Paper No. 9293*: 7–34.
- Loungani, P.; Razin, A. 2001. How beneficial is foreign direct investment for developing countries?, *Finance and Development* 38(2).
- Lietuvos verslo konfederacija (LVK). 2014. *Telekomunikacijų ir informacinių technologijų sektoriaus įmonių eksporto plėtros galimybių studija baltijos šalims* [interaktyvus]. Projektas „Verslo įmonių konkurencingumo didinimas vietinėje bei užsienio rinkose VP2-2.2-ŪM-01-K-01-028“ [žiūrėta 2016 m. sausio 5 d.]. Prieiga per internetą: http://www.lvk.lt/uploads/File/Asistentas1GS/15IT_Baltija.pdf
- Mencinger, J. 2003. Does foreign direct investment always enhance economic growth?, *Kilkos* 56(4): 491–508. <http://dx.doi.org/10.1046/j.0023-5962.2003.00235.x>
- Misiūnas, A.; Gudeliauskaitė, D. 2013. Baltijos šalių investicinio klimato charakteristikos, *Lietuvos statistikos darbai* 52(1): 94–101.
- Moura, R.; Forte, R. 2010. The effects of foreign direct investment on the host country economic growth – theory and empirical evidence, *FEP Working Papers, Research work in progress* No. 390: 3–11. Faculdade de Economia, Universidade do Porto, Porto. Pekarskienė, I.; Laskienė, D. 2012. Užsienio investicijų sąsajų su ekonominiais lūkesčiais vertinimas Lietuvoje, *Economics and Management* 17(4): 1390–1396.
- Pessoa, A. 2007. FDI and host country productivity: a review, *FEP Working Papers* No. 251. Faculdade de Economia, Universidade do Porto, Porto.
- Sen, H. 1998. Different arguments for and against the role and impact of foreign direct investment on the development potentials of developing countries: an overview, *Journal of Economics and Administrative Sciences* 13(1): 181–190.
- Trading economics. 2016. *List of countries by personal income tax rate* [interaktyvus], [žiūrėta 2016 m. sausio 11 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.tradingeconomics.com/country-list/personal-income-tax-rate>
- Vissak, T.; Roolah, T. 2005. The negative impact of foreign direct investment on the Estonian economy, *Problems of Economic Transition* 48(2): 43–66.
- Valstybinė Mokesčių Inspekcija (VMI). 2012. *Pelno mokesčiai* [interaktyvus], [žiūrėta 2016 m. sausio 11 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.vmi.lt/cms/pelno-mokesčiai1>

THE EVALUATION OF FOREIGN DIRECT INVESTMENT INFLUENCE ON ECONOMIC DEVELOPMENT OF BALTIC COUNTRIES

G. Lukoševičiūtė, R. Martinkutė-Kaulienė

Abstract

In order to ensure economic growth it is necessary to pay attention to the investments. The bigger amount of investments and their profitability grants the bigger scale of country's production and its growth. In the paper foreign direct investments (FDI) in the Baltic Countries were analysed. The theoretical evaluation of foreign direct investment on economic development of country was submitted. It was theoretically analysed the factors that attract foreign direct investment. Based on statistical data FDI and GDP dynamics in the Baltic countries was analysed. FDI flows and GDP connection using correlation and regression analysis was evaluated. Results of analysis was used to evaluate foreign direct investment influence on economic development of Baltic Countries.

Keywords: foreign direct investment, economic development, influence, GDP, correlation analysis.